

**LIVSMEDELS
VERKET**

NATIONAL FOOD
AGENCY

Område Livsmedelskontroll
Avdelning Support

1 (16)

2015-10-22

Sammanställning: enkät om livsmedelsbrott

Postadress

Postal address

Box 622
SE-751 26 UPPSALA
SWEDEN

Besöksadress

Office address

Hamnesplanaden 5
UPPSALA

Telefon

Telephone

Nat 018-17 55 00
Int +46 18 17 55 00

Telefax

Nat 018-10 58 48
Int +46 18 10 58 48

E-post

livsmedelsverket@slv.se

Webbplats

www.livsmedelsverket.se

Bankgiro

5202-3926

1. Sammanfattning

För att ta reda på vilka möjligheterna är för livsmedelskontrollmyndigheterna (härefter: kontrollmyndigheterna) i Sverige att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott gjordes våren 2015 en enkätundersökning som skickades ut till 252 kommunala kontrollmyndigheter. 204 myndigheter valde att besvara enkäten vilket gav en svarsfrekvens på 81 %. Därutöver har Livsmedelsverkets fyra regionala avdelningar besvarat frågorna i enkäten. Frågorna har i samtliga fall rört aktiviteter under år 2014.

Av de 204 kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över 19 län har 52 lämnat in 160 åtalsanmälningar om misstänkta livsmedelsbrott. Skåne län står för 29 % av dessa åtalsanmälningar. Av samtliga åtalsanmälningar har 14 stycken, eller 9 %, gått till åtal. Nio av dessa har lett till fällande dom fördelat på fem kommunala kontrollmyndigheter i fem län. Av 160 åtalsanmälningar har knappt 6 % lett till fällande dom, medan de kommunala kontrollmyndigheterna saknar kunskap om vad som har hänt med 68 % av åtalsanmälningarna. Under samma tid har Livsmedelsverkets regionala enheter lämnat in sammanlagt två åtalsanmälningar. Att svarsfrekvensen i enkäten är högst vid de kommunala kontrollmyndigheterna i storstadsregionerna beror troligen på att dessa regioner har ett högre antal invånare och fler kontrollobjekt. När det gäller antal åtalsanmälningar kan man inte se något samband mellan antalet kommunala kontrollmyndigheter i ett län, eller antalet årsarbetskrafter inom livsmedelskontrollen, och inte heller att det geografiska läget har någon betydelse.

Alla Livsmedelsverkets fyra regionala avdelningar har svarat på enkäten om livsmedelsbrott, och under 2014 har två åtalsanmälningar gällande livsmedelsbrott lämnats in. Regionerna har inte någon information om vad som hänt i dessa ärenden eftersom de inte har fått någon återkoppling. Inte heller har någon dom meddelats.

De främsta anledningarna till varför myndigheterna väljer att inte göra någon åtalsanmälan uppges vara att ärendet inte prioriteras av åklagarna, alternativt att ärendet läggs ner, och att man anger att det är för tidskrävande att upprätta en åtalsanmälan. För att kunna upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott, behövs mer utbildning eller vägledning, anser 80 kommunala kontrollmyndigheter fördelade på 19 län. Det behövs också bättre samverkan och/eller informationsflöde mellan olika myndigheter anser 57 kommunala kontrollmyndigheter fördelade på 17 län.

Slutligen kan man säga att det behövs mer kunskap om vad som händer med de åtalsanmälningar som görs, samt att man behöver mer kunskap inom området livsmedelsbrott. Man önskar också att åklagarna i samtliga län väljer att prioritera detta område högre.

2. Kommunala kontrollmyndigheter: Enkäten och vald metod

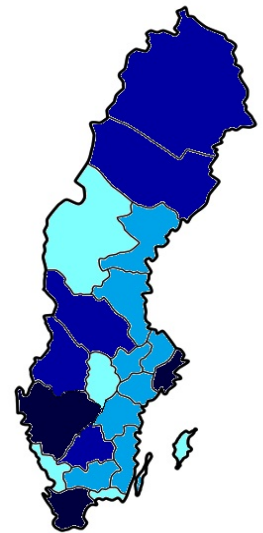
Vald metod är en enkätstudie som skickades till 252 kommunala kontrollmyndigheter i Sverige.

Enkäten bestod av följande frågor:

- Har ni lämnat in några åtalsanmälningar om misstänkta livsmedelsbrott under 2014? Om ja, hur många?
- Har någon/några av dessa lett till åtal? Om ja, hur många?
- Har något/några av dessa lett till fällande dom? Om ja, hur många?
- Har ni avstått från att åtalsanmäla i fall då ni bedömt att det borde ha gjorts? Om ja, varför?
- Har ni under 2014 genomfört inspektioner där det förekommit
 - Misstanke om livsmedelsbedrägerier?
 - Hot mot tjänsteman?
 - Våld mot tjänsteman?
 - Otillåten påverkan?
- Finns det någon instruktion för förberedelser inför inspektion utifrån:
 - Misstankar om kriminella aktiviteter?
 - Potentiellt hotfulla situationer?
 - Behov av handräckning av brottsbekämpande myndigheter?
- Vad skulle förbättra er förmåga att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott?
- Eventuella övriga kommentarer

Svarsfrekvens

Län	Enkäten utskickad till	Ej besvarat enkäten	Besvarat enkäten	Årsarbetskrafter inom livsmedelskontroll bland de kommuner som besvarat enkäten
Blekinge län	3	2	1	2,95
Dalarnas län	14	3	11	17,67
Gotland län	1		1	6
Gävleborgs län	9	1	8	17,05
Hallands län	6	1	5	22,45
Jämtlands län	8	4	4	7,66
Jönköpings län	12		12	22,9
Kalmar län	12	5	7	11,23
Kronobergs län	8	2	6	8,61
Norrbottnens län	14	3	11	13,27
Skåne län	27	6	21	48,31
Stockholms län	23	1	22	107,47
Södermanlands län	9	3	6	15,3
Uppsala län	7	1	6	15,54
Värmlands län	15	1	14	17,41
Västerbottens län	14	2	12	18,01
Västernorrlands län	7		7	15,45
Västmanlands län	7		7	14,02
Västra Götalands län	37	8	29	79,76
Örebro län	7	2	5	15,05
Östergötlands län	12	3	9	20,865
Totalt: 21 län	252	48	204	496,975

Svarsfrekvensen på enkäten ligger på 81 % bland de kommunala kontrollmyndigheterna. De kommunala kontrollmyndigheter som deltagit i enkäten är fördelade över alla Sveriges 21 län.

I länen Gotland, Jönköping, Västernorrland och Västmanland har man 100 % svarsfrekvens, då samtliga kommunala kontrollmyndigheter som enkätundersökningen gick ut till har valt att delta i enkäten. Att Gotlands län har 100 % svarsfrekvens kan förklaras med att där endast finns en kommunal livsmedelskontrollmyndighet. De övriga länen har fler, där Jönköping sticker ut med 12 stycken kontrollmyndigheter. Ett annat län som utmärker sig är Stockholm, som har bland det högsta antalet kommunala kontrollmyndigheter och där hela 22 av 23 valt att delta, vilket ger en svarsfrekvens på 96 %.

Mer än 20
Mellan 11 till 15
Mellan 6 till 10
Mellan 1-5

Inlämnade åtalsanmälningar om misstänkta livsmedelsbrott

Län	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter			Åtalsanmälningar	Årsarbetskrafter inom livsmedelskontroll
	Deltagit i enkäten	Ej lämnat in åtalsanmälningar	Lämnat in åtalsanmälningar	Inlämnade	Som lämnat in åtalsanmälningar
Blekinge län	1		1	1	2,95
Dalarnas län	11	7	4	8	7,52
Gotland län	1	1			
Gävleborgs län	8	6	2	2	4,05
Hallands län	5	3	2	11	11,1
Jämtlands län	4	1	3	8	7,26
Jönköpings län	12	11	1	1	1,3
Kalmar län	7	7			
Kronobergs län	6	3	3	3	5,91
Norrbottnens län	11	10	1	2	1,2
Skåne län	21	15	6	47	23,4
Stockholms län	22	15	7	11	21,78
Södermanlands län	6	3	3	12	9,1
Uppsala län	6	3	3	4	4,7
Värmlands län	14	12	2	7	7,22
Västerbottens län	12	10	2	4	5,65
Västernorrlands län	7	6	1	6	3,85
Västmanlands län	7	4	3	10	6,4
Västra Götalands län	29	25	4	7	34,2
Örebro län	5	3	2	12	5,6
Östergötlands län	9	7	2	4	14,44
Totalt: 21 län	204	152	52	160	177,63

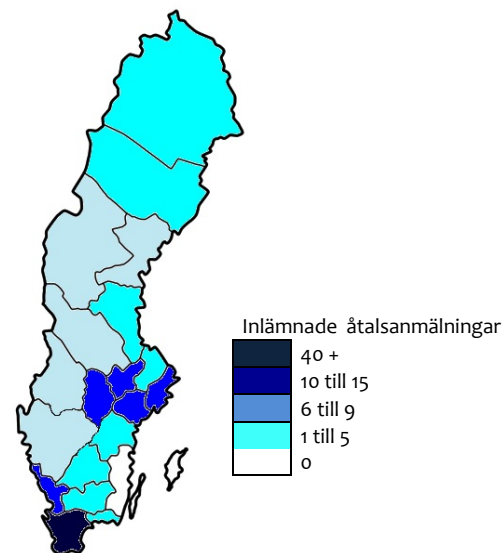
Det är relativt få kommunala kontrollmyndigheter som har lämnat in åtalsanmälningar: endast 25 % av de 204 kommunala kontrollmyndigheter som deltagit i enkäten.

Tillsammans har dessa lämnat in 160 åtalsanmälningar om misstänkta livsmedelsbrott fördelade över 19 län.

Stockholms län har flest antal kommunala kontrollmyndigheter som lämnat in åtalsanmälningar men det är Skåne län som utmärker sig.

Där har man lämnat in flest antal åtalsanmälningar, 47 stycken. Det som är ytterligare utmärkande är att 21 av dessa 47 åtalsanmälningar har den kommunala kontrollmyndigheten Helsingborg lämnat in.

Helsingborg har lämnat in flest åtalsanmälningar av alla kommunala kontrollmyndigheter och står för 13 % av de totala antalet. I Gotlands län och Kalmar län har man inte lämnat in några åtalsanmälningar.

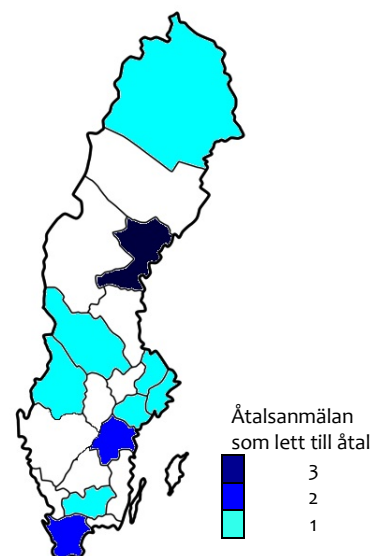
Antal kommunala kontrollmyndigheter i ett län tycks inte ha någon relevans för hur många åtalsanmälningar som lämnas in per län. Inte heller antal årsarbetskrafter tycks ha någon avgörande betydelse. Andra faktorer tycks vara avgörande.

Åtalsanmälningar som lett till åtal

Län	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter				Åtalsanmälningar			Årsarbetskrafter
	Lämnat in åtalsanmälningar	Ej lett till åtal	Vet ej om det lett till åtal	Lett till åtal	Lett till åtal	Ej lett till åtal	Vet ej om de lett till åtal	Som lett till åtal
Blekinge län	1		1				1	
Dalarnas län	4		3	1	1		7	1,4
Gävleborgs län	2	1	1			1	1	
Hallands län	2	1	1			10	1	
Jämtlands län	3	2	1			6	2	
Jönköpings län	1		1				1	
Kronobergs län	3		2	1	1		2	0,4
Norrbottnens län	1			1	1		1	1,2
Skåne län	5	2	2	1	2	3	42	2,5
Stockholms län	7	1	5	1	1	2	8	1
Södermanlands län	3	1	1	1	1	2	9	6,5
Uppsala län	3	1	1	1	1	2	1	1
Värmlands län	2		1	1	1		6	1,72
Västerbottens län	2		2				4	
Västernorrlands län	1			1	3		3	3,85
Västmanlands län	3	1	2			7	3	
Västra Götalands län	4	1	3			1	6	
Örebro län	2	1	1			2	10	
Östergötlands län	2	1		1	2	2		7,44
Totalt: 19 län	51	13	28	10	14	38	108	27,01

52 kommunala kontrollmyndigheter besvarade frågan om något/några av dessa åtalsanmälningar lett till åtal? Svarefrekvensen är 98 % och det interna bortfallet är 2 % d.v.s. en av de 52 kommunala kontrollmyndigheterna har besvarat frågan inkorrekt. Av de 51 kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över 10 län har 20 % lämnat in 14 åtalsanmälningar om misstänkta livsmedelsbrott vilka lett till åtal. Västernorrland står för det högsta antalet åtalsanmälningar som lett till åtal. De 14 åtalsanmälningar som lett till åtal utgör 9 % av de 160 åtalsanmälningarna. 38 åtalsanmälningar har inte lett till åtal och utgör 24 %. Om resterande 108 åtalsanmälningar saknas uppgift om vad som har hänt, och dessa utgör 68 %.

Här kan man också utesluta att antal kommunala kontrollmyndigheter i ett län samt antal årsarbetskrafter har någon relevans för hur många åtalsanmälningar som lett till åtal/ län. Däremot kan man se att det finns stor brist på kännedom om vad som händer med åtalsanmälningarna och där utmärker sig Skåne län som har lämnat in flest åtalsanmälningar. Utifrån enkätsvaren kan man inte dra slutsatser på vad denna okunskap beror.

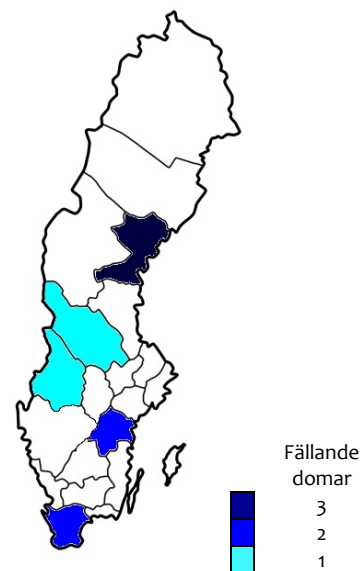
Åtalsanmälningar som lett till en fällande dom

Län	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter				Åtalsanmälningar
	Lämnat in åtalsanmälningar	Ej lett till fällande dom	Vet ej om det lett till fällande dom	Lett till fällande dom	lett till fällande dom
Blekinge län	1		1		
Dalarnas län	4		3	1	1
Gävleborgs län	2	1	1		
Hallands län	2	1	1		
Jämtlands län	3	2	1		
Jönköpings län	1		1		
Kronobergs län	3		3		
Norrbottnens län	1		1		
Skåne län	5	3	1	1	2
Stockholms län	7	1	6		
Södermanlands län	3	1	2		
Uppsala län	3	3			
Värmlands län	2		1	1	1
Västerbottens län	2		2		
Västernorrlands län	1			1	3
Västmanlands län	3	1	2		

Västra Götalands län	4	1	3		
Örebro län	2	1	1		
Östergötlands län	2	1		1	2
Totalt: 19	51	16	30	5	9

52 kommunala kontrollmyndigheter har besvarat frågan om någon/några av dessa åtalsanmälningar har lett till en fällande dom? Svarefrekvensen på frågan är 98 % och det interna bortfallet är 2 % d.v.s. en av de 52 kommunala kontrollmyndigheterna har besvarat frågan inkorrekt. På frågan hur många som har lett till en fällande dom, besvarade sex kommunala kontrollmyndigheter frågan. Svarefrekvensen är 83 % och det interna bortfallet är 17 % d.v.s. en av de 6 kommunala kontrollmyndigheterna har besvarat frågan inkorrekt. Fem kommunala kontrollmyndigheter i fem olika län har lämnat in nio åtalsanmälningar om misstänkta livsmedelsbrott vilka lett en fällande dom. Detta utgör 6 % av totalt 160 åtalsanmälningar. Alla åtalsanmälningar som ledde till åtal i dessa fem län ledde till fällande domar, flest i Västernorrland där kontrollmyndigheten i Örnsköldsvik står bakom tre fällande domar.

Även här kan man utesluta att antalet kommunala kontrollmyndigheter i ett län samt årsarbetskrafter har någon relevans för hur många åtalsanmälningar som lett till fällande dom/län. Man kan inte heller se något geografiskt samband då det varierar i län över hela Sverige.

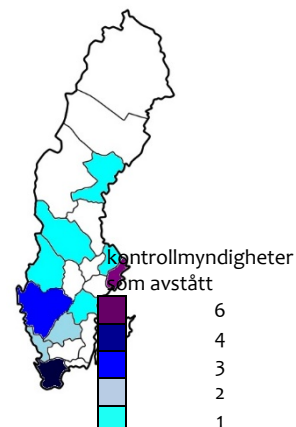
Har myndigheten avstått från att åtalsanmäla i fall då det bedömts att en anmälan borde ha gjorts?

Län	Deltagit i enkäten	Ej avstått	Vet ej om de avstått	Ej besvarat frågan	Har avstått
Blekinge län	1	1			
Dalarnas län	11	9	1		1
Gotland län	1	1			
Gävleborgs län	8	8			
Hallands län	5	3			2
Jämtlands län	4	4			
Jönköpings län	12	8	2		2
Kalmar län	7	6	1		
Kronobergs län	6	4	2		
Norrbottnens län	11	9	2		
Skåne län	21	15	2		4
Stockholms län	22	14	1	1	6
Södermanlands län	6	6			
Uppsala län	6	4		1	1
Värmlands län	14	11	2		1
Västerbottnens län	12	10	2		
Västernorrlands län	7	6			1
Västmanlands län	7	5	2		

Västra Götalands län	29	20	5	1	3
Örebro län	5	5			
Östergötlands län	9	7	1		1
Totalt: 21 län	204	156	23	3	22

Av 204 kommunala kontrollmyndigheter fördelade i 10 län har 11 % avstått från att åtalsanmäla i fall då det bedömts att det borde gjorts. Flest antal myndigheter som avstått från att åtalsanmäla ligger i storstadsregionerna.

Att det främst är i storstadsregionerna man väljer att avstå från att åtalsanmäla kan bero på att dessa har ett mycket större antal invånare vars mat ska kontrolleras.

Varför har myndigheten avstått från att åtalsanmäla?

Kommentarer	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter	Län
Ärendet blir inte prioriterat av åklagaren och läggs ner	9	Jönköping, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västernorrland
Är för tidskrävande	4	Halland, Stockholm, Uppsala, Västra Götaland
För låg straffskala	2	Halland, Skåne
Försening/utebliven registrering av verksamheten	4	Halland, Skåne, Stockholm, Västra Götaland
Övriga synpunkter	4	Dalarna, Jönköping, Skåne, Värmland
Totalt	23 kommentarer	
Besvarat frågan	19 av 22 kommunala livsmedelskontrollmyndigheter	

I nio län har 22 kommunala myndigheter avstått från att åtalsanmäla i fall då det bedömts att det borde gjorts. 19 av dessa myndigheter lämnade 23 kommentarer om varför man avstått. Det som tydligast framgår är att myndigheten anger att ärendet inte blir prioriterat av åklagaren och läggs ner. Man upplever alltså att det inte är någon idé att åtalsanmäla.

Genomförda inspektioner under 2014 där det förekommit misstanke om livsmedelsbedrägeri, hot mot tjänsteman, våld mot tjänsteman och otillåten påverkan.

Län	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter där inspektioner förekommit			
	Deltagit i enkäten	Misstanke om livsmedelsbedrägeri	Hot mot tjänsteman	Våld mot tjänsteman	Otillåten påverkan
Blekinge län	1	1			
Dalarnas län	11	2	2		1
Gotland län	1				
Gävleborgs län	8	2			
Hallands län	5	1			
Jämtlands län	4	2			
Jönköpings län	12	1	2		
Kalmar län	7	1			
Kronobergs län	6				
Norrbottnens län	11				
Skåne län	21	4	2		
Stockholms län	22	9	2		2
Södermanlands län	6	1	2		
Uppsala län	6	1	1		
Värmlands län	14	2	1		1
Västerbottens län	12				
Västernorrlands län	7	1	1		
Västmanlands län	7	3			
Västra Götalands län	29	3			
Örebro län	5	1			
Östergötlands län	9	4			1
Totalt: 21 län	204	39	13		5

Under 2014 har 19 % av de 204 kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över 17 län genomfört inspektioner där det förekommit misstanke om livsmedelsbedrägeri, 6 % fördelade över åtta län där det förekommit hot mot tjänsteman och 2 % fördelade över fyra län där det förekommit otillåten påverkan. Resterande kommunala kontrollmyndigheter har inte besvarat dessa frågor i enkäten.

Ingen kommunal kontrollmyndighet har genomfört inspektioner där våld mot tjänsteman förekommit.

Förberedelser för instruktion inför inspektion utifrån misstankar om kriminella aktiviteter, potentiellt hotfulla situationer och behov av handräckning av brottsbekämpande myndigheter.

Län	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter som har en instruktion hur man förbereder en inspektion utifrån		
	Besvarat enkäten	Misstankar om kriminella aktiviteter	Potentiellt hotfulla situationer	Behov av handräckning av brottsbekämpande myndigheter
Blekinge län	1		1	1
Dalarnas län	11	2	6	4
Gotland län	1		1	1
Gävleborgs län	8		6	3
Hallands län	5	1	4	3
Jämtlands län	4	1	1	2
Jönköpings län	12	3	9	4
Kalmar län	7		4	1
Kronobergs län	6	1	4	2
Norrbottnens län	11	2	9	4
Skåne län	21	1	14	12
Stockholms län	22	6	16	13
Södermanlands län	6	1	5	3
Uppsala län	6		4	2
Värmlands län	14	4	12	9
Västerbottens län	12	2	8	9
Västernorrlands län	7	1	3	3
Västmanlands län	7	1	4	4
Västra Götalands län	29	2	23	16
Örebro län	5		4	4
Östergötlands län	9	1	6	5
Totalt: 21 län	204	29	144	105

Av de 204 kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över 15 län har 14 % en instruktion hur man förbereder en inspektion när misstankar finns om kriminella aktiviteter. 71 % fördelade över 21 län har en instruktion utifrån potentiellt hotfulla situationer och 51 % fördelade över 21 län har en instruktion för de fall då man tror sig behöva handräckning av polis. Resterande kommunala kontrollmyndigheter har inte besvarat dessa frågor i enkäten.

Man ser inga tydliga skillnad mellan storstadsregioner och övriga län när det gäller potentiellt hotfulla situationer, behov av handräckning eller misstankar om kriminella aktiviteter.

Förbättra förmåga att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott

Kommentarer	Kommunala kontrollmyndigheter		Län
	Antal	Andel	
Mer utbildning/vägledning	80	39%	Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro och Östergötland 19/21 län
Bättre samverkan/informationsflöde mellan myndigheter	57	28%	Dalarna, Jämtland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro och Östergötland 17/21 län
Mer tid och resurser	25	12%	Dalarna, Jämtland, Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Södermanland, Värmland, Västmanland, Västra Götaland och Östergötland 12/21 län
Tydligare lagstiftning som ger mer effekt i form av strängare straff/mer kännbara sanktioner/prioritering från åklagaren	20	10%	Dalarna, Jämtland, Jönköping, Kalmar, Skåne, Stockholm, Södermanland, Uppsala, Västerbotten, Västra Götaland och Örebro 12/21 län
Mer tips från allmänheten	7	3%	Skåne, Stockholm, Södermanland, Värmland, Västerbotten, Västra Götaland och Östergötland 7/21 län
Spårbarhet	3	1%	Stockholm 1/21 län
Rutiner	8	4%	Gävleborg, Kalmar, Skåne, Stockholm, Värmland och Västra Götaland 6/21 län
Övriga kommentarer	25	12%	Blekinge, Dalarna, Jämtland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Värmland, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland och Östergötland 13/21 län
Totalt			225 kommentarer
Besvarat frågan	148/ 204 kommunala kontrollmyndigheter som ger en svarsfrekvens på		73 %

Av de 204 kommunala kontrollmyndigheterna lämnade 148 stycken 225 kommentarer om vad som skulle förbättra förmågan att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott.

Utbildning/vägledning

Av de kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över hela landet anser 39 % att det behövs mer utbildning och/eller vägledning.

Exempel på kommentarer som har lämnats är:

Tips önskas på hur man ska ställa frågor, hur man ska tänka, vad man ska leta efter, hur djupt man ska gå in på vissa saker, var fokuseringen ska vara. Mer kunskap behövs gällande livsmedelsbrott, vilka livsmedelsbrott som är vanligast, hur man bedömer vad som kan vara brottsligt eller inte. Exempel önskas ur verkligheten på situationer där inspektörer misstänker ett livsmedelsbrott, även på situationer där inspektörer inte misstänker ett livsmedelsbrott trots att det är en avvikelse mot lagstiftningen samt exempel på mer tveksamma fall där gränsdragningen är svår. Utbildning i kontrollmetoder, metodik, spårbarhet. Tydligare råd och vägledningar önskas. En kontrollhandbok i livsmedelsbrott behövs. Webbutbildningar efterlyses via nätverk och "livstecknet". Utbildning av polis och åklagare i dessa frågor.

Samverkan och informationsflöde

Av de kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över hela landet anser 28 % att det behövs bättre samverkan och informationsflöde mellan myndigheter.

Exempel på kommentarer som har lämnats är:

Bättre samarbete och kommunikation behövs mellan olika instanser i Sverige och eventuellt även inom Europeiska unionen (EU).

Exempel på myndigheter som samarbetet och kommunikationen kan förbättras med: Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Länsstyrelsen och mellan kommunerna. Mer konkret information från Livsmedelsverket.

Tid/resurser

Av de kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över hela landet anser 12 % att det behövs mer tid och resurser.

Exempel på kommentarer som har lämnats är:

Man önskar mer tid och resurser genom mer personal och ytterligare finansiering.

Tydligare lagstiftning

Av de kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över hela landet anser 10 % att det behövs tydligare lagstiftning som ger mer effekt i form av strängare straff, mer kännbara sanktioner och prioritering från åklagaren.

Exempel på kommentarer som har lämnats är:

Åtalsanmälningar läggs ned, mer kännbara sanktioner behövs, fängelse borde finnas på straffskalan. Brotten upplevs som mindre viktigt av åklagare och polis. Åklagare som är specialiserade på livsmedelsbrott behövs.

Endast 3 % av de kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över hela landet anser att mer tips från allmänheten kan vara till hjälp. Att det behövs bättre spårbarhet anser endast 1 % av de kommunala kontrollmyndigheterna med placering i Stockholms län. Att rutinerna förbättras efterlyser 4 % av de

kommunala livsmedelskontrollmyndigheterna fördelade över Svealand och Götaland.

Övriga kommentarer rörande att förbättra förmågan att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott, har inkommit från 12 % av de kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över hela landet.

Exempel på kommentarer som har lämnats är:

Ett enkelt sätt att exempelvis ringa ett journalnummer på Livsmedelsverket för att diskutera om detta är ett brott och om det anmälas. Tydligare information till allmänheten. Juridisk kompetens i kommunerna. Kommunalt samarbete med gemensam jurist. Vid saluförbud i en kommun så ska det skickas till Livsmedelsverket som borde kunna utöka förbudet till att gälla i hela landet, exempelvis när det gäller kosttillskott.

Övriga kommentarer

Kommentarer	Kommunala livsmedelskontrollmyndigheter		Län
	Antal	Andel	
Problem som kan uppstå	14	8%	Dalarna, Halland, Kalmar, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Södermanland, Värmland, Västmanland och Västra Götaland 10/21 län
Förbättringar och feedback	18	9%	Jämtland, Jönköping, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Södermanland, Värmland, Västerbotten Örebro, Västra Götaland och Östergötland 11/21 län
Information om situationen i kontrollmyndigheten	15	9%	Blekinge, Jämtland, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Uppsala, Värmland, Västerbotten Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, Örebro och Östergötland 14/21 län
Övriga kommentarer	1	1%	Kalmar 1/21 län
Totalt	48 kommentarer		
Besvarat frågan	48/ 204 kommunala kontrollmyndigheter som ger en svarsfrekvens på 24 %		

Av de 204 kommunala kontrollmyndigheterna har 48 stycken lämnat 48 övriga kommentarer (24 %).

Problem som kan uppstå

Av de kommunala kontrollmyndigheterna fördelade över hela landet har 8 % lämnat kommentarer om problem som kan uppstå.

Exempel på kommentarer som har lämnats är:

Det är en känslig del av kontrollen som kan leda till hot. Vi kanske ska ändra vår attityd och vara mer misstänksamma. Det bör lyftas att förundersökning ofta inte inleds vid anmälan om brott mot livsmedelslagen trots att kontrollmyndigheten har bevis. Nästan alla åtalsanmälningar läggs ned. Varför kan inte åklagaren återkoppla till oss om vad anmälan lett till? Tyvärr känns det som att livsmedelsbrott inte prioriteras i samhället. Dåligt med åtal och låga straff.

Förbättringar och feedback

Av de kommunala livsmedelskontrollmyndigheterna fördelade över hela landet har 9 % lämnat förslag till förbättringar och gett återkoppling till Livsmedelsverket.

Exempel på kommentarer:

Förslag att införa straffavgift i vissa ärenden där ingen ytterligare bedömning behövs göras. Livsmedelsverket behöver utbilda och föra över kunskaper till kommuner om hur vi ska arbeta förebyggande. Livsmedelsverket borde lyfta fram fördelarna med ett centralt register över livsmedelsanläggningar.

Livsmedelsverket borde erbjuda kommuner gratis analyser av prover och då skulle mer provtagning ske och brott lättare upptäckas. Bättre lagar, snabbare processer med åtal och kännbara straff, det ska inte vara utdraget som det är idag. Livsmedelsbrott ska klassas som kriminell handling. Vi skulle behöva samarbeta med åklagarna innan vi skickar in anmälan. Vi skulle även ha med åklagare i kurser/utbildningar om livsmedelsbrott med er på livsmedelsverket. Att få en enkel återkoppling från Åklagarmyndigheten kan vara viktigt för oss. Tänk på att utreda risken med dubbelbestraffning. Livsmedelsverket arbete med vägledning etc. kommer säkert att ge effekt på sikt. Bra stöd från Livsmedelsverket, bra med kontaktpersoner som folk kan ringa till. Vi önskar fler digitalt tillgängliga kurser från Livsmedelsverket, även för de som inte har deltagit. Bra initiativ att göra enkät kring detta. Myndighetssamverkan ska nog byggas olika beroende på var i landet man är. Vi har få verksamheter och stora avstånd och här kan vi nog ha en annan modell än vad som är lämpligt i storstadsområden. Hur går uppmaningen att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott ihop med Livsmedelsverkets budskap att vi ska hjälpa företagen?

3. Livsmedelsverkets regionala avdelningar

Två åtalsanmälningar har lämnats in under 2014. Ett av skälen i en region till det låga antalet anmälningar angavs vara att de bedömde att rättning kunde fås genom andra sanktionsåtgärder.

Vad skulle förbättra er förmåga att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott? / Övriga kommentarer

Dagens resurser är anpassade att räcka till ”normal” kontroll. Dessa resurser är bundna av företagets och lagstiftningens krav på leverans av ”normal kontroll”. Vi kan/får därför inte ta resurser därifrån.

En modul till riskklassningen skulle dock inte hjälpa eftersom resurserna – dvs tiden - för att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott inte är något som kan levereras till varje företag. Vi behöver en rejäl klumpsumma som vi själv styr hur den används. En höjning av timtaxan skulle kunna vara en lösning.

Åtalsanmälningar är en tämligen tandlös metod för att straffa för begångna brott. Med straffskalan och utfallen hittills tror jag att de inte har någon avskräckande effekt alls hos de som kan tjäna pengar på fusk.

Vårt fokus i livsmedelskontrollen ligger främst på att eliminera hälsofaror i livsmedel och felaktig märkning/information. Att få till en varaktig rättning så snabbt som möjlig är således viktigt. Åtal är då inte en lämplig metod. Förbud, förelägganden, beslag och liknande åtgärder är mycket effektivare (därmed inte sagt tillräckligt effektiva). Med ett längre perspektiv i åtanke är goda sanktionsverktyg en del av ”förmågan” att upptäcka, hantera och förebygga livsmedelsbrott. T ex skulle en kännbar sanktionsavgift kunna förebygga livsmedelsbrott.

Vi använder ofta åtal i djurskyddskontrollen. Där ser vi åtal och fällande domar. Åtalsanmälningar används mer i djurskyddet eftersom våra möjligheter till andra sanktioner är mycket få på det området.

Utbildning (på gång). Kontroll utförs tillsammans med t ex skatteverket/ekobrottsmyndigheten vid stark misstanke om brott – vi har inte själva den expertis som krävs när det gäller ekonomi och vi riskerar att missa viktiga bevis i vår kontroll.

Både mer kontrolltid på anläggningarna samt mer tid för förberedelser och efterarbete (denna typ av arbete kräver ofta helt andra och ofta mer tidskrävande insatser än ”vanlig” kontroll, t ex ”spaning” och spårning och mycket mer skulle kunna göras om mer resurser fanns).

En grupp specialister på avdelningen som fokuserar på denna typ av kontroller. Att skapa experter av varje inspektör kräver för stora resurser, däremot kan alla utveckla sin förmåga att göra iakttagelser som sedan meddelas specialistgruppen för vidare utredning. Arbete med misstänkta livsmedelsbrott innefattar väldigt ofta ett spårningsarbete och naturligtvis är det besvärligt när många myndigheter är inblandade. Förhoppningsvis kan vår satsning på regional samverkan öppna upp kanaler som gör arbetet något smidigare.